

Η έκθεση του ΙΕΑ θέτει υπό αμφισβήτηση τη σκοπιμότητα του προγράμματος ανάπτυξης υδρογονανθράκων στην Ελλάδα

26 11 2019 | 09:04

Η ετήσια έκθεση του ΔΟΕ θεωρείται συχνά ως η «Βίβλος» των διεθνών ενεργειακών εξελίξεων και προοπτικών και χρησιμοποιείται από τους ενεργειακούς παράγοντες της χώρας μας και την πετρελαϊκή βιομηχανία, προκειμένου να πείσουν το κοινό πως οι υδρογονάνθρακες έχουν μέλλον στη νέα διεθνή πραγματικότητα.

Η έκθεση του 2019 δημοσιεύθηκε μόλις πριν λίγες ημέρες και είναι απαραίτητη μια πρώτη αξιολόγηση των στοιχείων που παραθέτει ο ΔΟΕ, καθώς και του τι συνεπάγονται τα σενάρια που παρουσιάζει η έκθεση για τη σκοπιμότητα και εν τέλει, βιωσιμότητα των εξορύξεων στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, στην έκθεση “World Energy Outlook 2019” ο ΔΟΕ εξετάζει δύο βασικά μελλοντικά σενάρια:

- Το 1ο σενάριο (stated policies scenario) περιορίζεται στην εφαρμογή των υπαρχόντων δεσμεύσεων (Nationally Determined Contributions) και πολιτικών που οδηγούν σε ένα καταστροφικό κλιματικό σενάριο αύξησης της παγκόσμιας θερμοκρασίας κατά 3oC – 3.5oC έως το τέλος του αιώνα.
- Το 2ο σενάριο, αυτό της βιώσιμης ανάπτυξης (sustainable development scenario), προσβλέπει στον μετριασμό της αύξησης της παγκόσμιας θερμοκρασίας κάτω από 2oC (περίπου 1.8oC αύξηση), έως το τέλος του αιώνα. Όπως επισημαίνουν όμως, πολλοί φορείς, τα μοντέλα του ΔΟΕ είναι βαθιά προβληματικά, καθώς η συγκράτηση της ανόδου στον 1.5°C, όπως επιτάσσει η επιστήμη, εξετάζεται μόνο επιγραμματικά. Ταυτόχρονα, αξίζει να αναφερθεί πως το ΔΕΕ είναι ένας εξαιρετικά συντηρητικός οργανισμός, του οποίου οι [παραδοχές μελλοντικών σεναρίων](#) έχουν [υποεκτιμήσει συστηματικά](#) την ανάπτυξη των ΑΠΕ, καθώς και την πτώση του κόστους των τεχνολογιών αποθήκευσης, και ηλεκτροκίνησης.

Παρ’ όλα αυτά, ακόμα και ένας τόσο παραδοσιακά συντηρητικός οργανισμός, στο σενάριο βιώσιμης ανάπτυξης που αναπτύσσει παραδέχεται ανοιχτά πως το μέλλον των υδρογονανθράκων είναι δυσοίωνο, τονίζοντας χαρακτηριστικά πως “η Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα [...] απαιτεί άμεσα δραστικές αλλαγές σε όλο το φάσμα του ενεργειακού συστήματος”.

Ενδεικτικά, η έκθεση του ΔΕΕ για το 2019, προβλέπει μια μείωση της παγκόσμιας παραγωγής και ζήτησης πετρελαίου της τάξης του 33% έως το 2040, μείωση που αναμένεται να ξεκινήσει κατά τα επόμενα 1 ή 2 χρόνια. Ταυτόχρονα, αναμένεται πως η παγκόσμια ζήτηση φυσικού αερίου θα κορυφωθεί το 2030 (peak gas), χρονικό σημείο μετά το οποίο θα μειωθεί κατά 10% έως το 2040, με συνεχιζόμενη πτώση έως και το 2050.

Ωστόσο, όπως προαναφέραμε, ακόμα και αυτές οι μειώσεις δεν είναι συμβατές με τη συγκράτηση της ανόδου της παγκόσμιας θερμοκρασίας στον 1.5°C, κάτι που επισημαίνει και η ίδια η έκθεση του ΔΕΕ, αναφέροντας πως στην περίπτωση που η άνοδος της θερμοκρασίας περιοριστεί τον 1.5°C, «η ζήτηση πετρελαίου θα μειωθεί ραγδαία έως το 2050, ακολουθώντας μια μείωση ανάλογη της συρρίκνωσης των ήδη εκμεταλλευόμενων κοιτασμάτων». Με άλλα λόγια, ο ΔΟΕ παραδέχεται πως στο σενάριο μιας ενεργειακής πολιτικής που αποσκοπεί στην πλήρη τήρηση της Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα, δεν υπάρχει χώρος για νέες εξορύξεις. Επίσης, σύμφωνα με την ειδική έκθεση του IPCC για τον 1.5°C, η συρρίκνωση της ζήτησης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου θα μπορούσε να αγγίξει μέχρι και το 93% και 88% αντίστοιχα, μέχρι το 2050.

Επιπτώσεις στις εξορύξεις στην Ελλάδα

Οι επιπτώσεις των παραπάνω στο πρόγραμμα ανάπτυξης υδρογονανθράκων της χώρας μας είναι ξεκάθαρες.

Καταρχάς, οι εξορύξεις στη χώρα μας είναι πλήρως ασύμβατες με τον στόχο της συγκράτησης της ανόδου της παγκόσμιας θερμοκρασίας στον 1.5°C. Επίσης, η ραγδαία μείωση της ζήτησης συνεπάγεται πολύ χαμηλότερες τιμές, οδηγώντας τις πιο κοστοβόρες εξορυκτικές επενδύσεις εκτός αγοράς, δηλαδή καταστρώντας τις ζημιόγones. Παγκοσμίως, τα συνολικά κεφάλαια που ενδέχεται να χαθούν **έχουν υπολογιστεί** σε 2.2 τρισεκ. δολάρια, με ιδιαίτερο ρίσκο λόγω κόστους, για τις βαθιές και υπερβαθείες εξορύξεις όπως αυτές που σχεδιάζονται να γίνουν στην Ελλάδα, καθώς και για όλες τις νέες εξορύξεις, λόγω αδυναμίας απόσβεσης της αρχικής κεφαλαιακής τους επένδυσης σε συνθήκες συρρικνούμενης ζήτησης.

Ο παραλληλισμός του προγράμματος ανάπτυξης υδρογονανθράκων στη χώρα μας με την περίπτωση της κατασκευής της λιγνιτικής μονάδας “Πτολεμαΐδα 5” είναι αναπόφευκτος. Η πολιτική απόφαση κατασκευής της μονάδας ελήφθη όταν η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων ρύπων ανερχόταν σε 3 ευρώ / τόνο CO₂ χωρίς να αξιολογεί καθόλου το γεγονός ότι μέσα σε λιγότερο από 6 χρόνια, η τιμή σχεδόν θα δεκαπλασιαζόταν, αγγίζοντας τα 30 ευρώ / τόνο CO₂. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η μονάδα να είναι ζημιόγona πριν ακόμα κατασκευαστεί.

Αντίστοιχα, στην παγκόσμια ενεργειακή μετάβαση που αναδύεται, οι εξορύξεις στον ελληνικό χώρο παρουσιάζουν ιδιαίτερο ρίσκο να καταστούν ζημιόγones (stranded assets) για τουλάχιστον τρεις λόγους:

1. Πρώτον, οι πρόσφατες θαλάσσιες παραχωρήσεις σε Ιόνιο και Κρήτη, υπό κανονικές συνθήκες και υπό την αίρεση της εύρεσης κοιτασμάτων, δεν θα έχουν μπει σε διαδικασία παραγωγής πριν το 2030, όταν το πολιτικό και επενδυτικό πλαίσιο θα είναι τελείως διαφορετικό, λόγω της διεθνούς κλιματικής πολιτικής, της αυξανόμενης διείσδυσης καθαρής ενέργειας και του εξηλεκτρισμού του ενεργειακού τομέα, καθώς και της συνεπακόλουθης μείωσης της κατανάλωσης υδρογονανθράκων. Αυτό αποτελεί ένα μεγάλο ρίσκο για εξορύξεις, οι οποίες δεν θα έχουν αποσβέσει την αρχική κεφαλαιακή τους επένδυση.
2. Δεύτερον, σε συνθήκες συρρικνούμενης ζήτησης και πτώσης τιμών, οι κοστοβόρες βαθιές και υπερβαθείες εξορύξεις, όπως αυτές που σχεδιάζονται στα οικόπεδα Ιονίου και Κρήτης, είναι πολύ πιθανό είτε να βρεθούν εκτός αγοράς, είτε να χρειαστούν κρατικές επιδοτήσεις για την κάλυψη ζημιών και δαπανών πρώιμης απόσυρσης.
3. Τρίτον, τα προγράμματα ανάπτυξης υδρογονανθράκων σε χώρες που δεν διαθέτουν ήδη τις απαραίτητες υποδομές ή/και δεν έχουν εγχώρια ζήτηση να απορροφήσουν την παραγωγή, και άρα εξαρτώνται από εξαγωγές, όπως η Ελλάδα, είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένα και επισφαλή.

Η νέα έκθεση του ΔΟΕ τοποθετείται με σαφήνεια: η ταχύτητα και η κατεύθυνση των τεχνολογικών και επενδυτικών εξελίξεων καθορίζονται πρωτίστως από τις πολιτικές επιλογές των κυβερνήσεων. Ως προς τους υδρογονάνθρακες οι πολιτικές των κυβερνήσεων της τελευταίας δεκαετίας μας οδηγούν με μεγάλη ταχύτητα σε ένα σενάριο μη βιώσιμη ανάπτυξης.

* Ο Δημήτρης Ιμπραήμ είναι Υπεύθυνος εκστρατείας ενάντια στους υδρογονάνθρακες, WWF Ελλάς και ο Ολιβιέ Βαρδακούλιας, Οικονομολόγος, Υπεύθυνος Οικονομικών πολιτικών, WWF Ελλάς.

(Euractiv.gr)